

Kainuun liikennejärjestelmä- suunnitelman seuranta

18.6.2024

Sisällysluettelo

1) Toimintaympäristön muutoksia 2018–2023

2) Yhteenvetokalvot

- Maantiet ja radat
- Liikennepalvelut, kävely ja pyöräily sekä erillisteemat

3) Toimenpidekohtaiset koonnit

- *Maantiet ja radat*
  - *Valtatie 5*
  - *Savon rata*
  - *Valtatie 22, valtatie 6 ja kantatie 89*
  - *Vartius–Kontiomäki–Ylivieska-ratayhteydet*
  - *Maakunnan sisäinen tieverkko*
  - *Kajaani–Sotkamo-yhteysväli*
  - *Kontiomäki–Ämmänsaari rataosan perusparannus,*

Ylä-Kainuun raakapuuterminaali sekä Hyrynsalmen kuormauspaikan korjausinvestointi

- *Muut elinkeinoelämälle tärkeät hankkeet*
- *Liikennepalvelut sekä kävely ja pyöräily*
  - *Juna- ja lentoliikenteen yhteydet ja matkustajamäärät*
  - *Matkaketjut*
  - *Linja-autoliikenteen palvelutaso*
  - *Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen kuntakeskuksissa*
  - *Kulutapaosuudet*
- *Erillisteemat*
  - *Liikenneturvallisuus*
  - *Liikenteen ympäristövaikutukset*
  - *Kajaanin kaupungin liikennejärjestelmäsuunnittelu*

4) Lähteet

1) Toimintaympäristön muutoksia 2018–2023

Liikennesektorin valtakunnallisia muutoksia 2018–2023

- Maakuntaudistus ja sen suunnitellut muutokset järjestämisvastuihin eivät toteutuneet.
- Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa. Niille siirtyi aiemmin kuntien vastuulla olleita sosiaali- ja terveystalouden palveluita.
- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu on muotoutunut neljän vuoden välein päivitettävän Liikenne12-suunnitelman ympärille.
- Pääväyläasetus julkaistiin syksyllä 2018.

Muita keskeisiä toimintaympäristön muutoksia 2018–2023

- Pandemia ja sen pitkäaikaisvaikutukset.
- Infrarakentamisen kustannustason merkittävä nousu.
- Kiristynyt geopoliittinen tilanne
  - Suomen Nato-jäsenyys ja muuttuneet suhteet Venäjään
  - Huoltovarmuuden näkökulmien korostuminen
  - Pohjoisten yhteyksien merkityksen korostuminen.

2) Yhteenveto toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisesta 1/2

Maantiet ja radat	Arvio <u>toimenpiteiden</u> toteutumisesta	Arvio asetetun <u>tavoitteen</u> toteutumisesta
Valtatie 5	Kehityshankkeita on toteutunut eteläisillä osuuksilla, muttei Kainuun alueella. Kajaani–Kuusamo-kehittämisselvitys on valmistunut 2023.	
Savon rata	Tuoreita nopeudennosto- ja perusparannus-selvityksiä. Itärata-hankeyhtiö on perustettu. 	Kehitystoimenpiteitä ei juurikaan toteutunut.
Valtatie 22, valtatie 6 ja kantatie 89	Vt 22 kehittämisselvitys on valmistumassa. New North –hankkeessa yhteysväli tarkastelussa. Tieluokkamuuotokset eivät ole toteutuneet.	
Vartius–Kontiomäki–Ylivieska-ratayhteydet	Sähköistys ja kolmioraide ovat valmistuneet. Iisalmi-Kontiomäki jatkosuunnittelu mukana Väylän suunnitteluohjelmassa.	
Maakunnan sisäinen tieverkko	Voimakkaasta hintojen noususta johtuen tienpidon kehysrahoituksen ostovoima on viime vuosina merkittävästi vähentynyt.	
Kajaani–Sotkamo-yhteysväli	Yhteysvälille on valmistunut valaistus 2023.	
Kontiomäki–Ämmänsaari rataosan perusparannus, Ylä-Kainuun raakapuuterminaali sekä Hyrynsalmen kuormauspaikan korjausinvestointi	Hankekokonaisuus valmistuu vuoden 2024 aikana.	
Muut elinkeinoelämälle tärkeät hankkeet	Parannuksia on tehty ja suunnitelmavalmius on hyvä.	

 Toimenpiteet / tavoite edistyneet hyvin

 Toimenpiteet edenneet vain hieman / tavoite ei juurikaan edistynyt

 Toimenpiteitä ei toteutettu ollenkaan / tavoite kehittynyt päinvastaiseen suuntaan

2) Yhteenveto toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisesta 2/2

Liikennepalvelut, kävely ja pyöräily ja erillisteemat	Arvio <u>toimenpiteiden</u> toteutumisesta	Arvio asetetun <u>tavoitteen</u> toteutumisesta
Juna- ja lentoliikenneyhteydet	Junaliikennettä on yksi vuoro vähemmän. Lentoliikenne on muuttunut markkinaehtoisesta ostoliikenteeksi ja vuorojen määrä on vähentynyt merkittävästi. Lentoliikenteen matkustajamäärät ovat vähentyneet huomattavasti, junaliikenteen ovat kasvaneet jonkin verran. Pienlentokenttä ei ole kehittynyt.	
Matkakaketjut	Informaatiojärjestelmiin ja sähköisiin palveluihin liittyvät asiat ovat edenneet.	
Joukkoliikenteen palvelutaso	Yhteys lentoasemalle on poistunut, mutta yhteydet rautatieasemalle ovat olemassa.	ELY-keskuksen hankkimaa liikennettä on saatu kasvatettua. Näkymät ovat kuitenkin heikot.
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen kuntakeskuksissa	Kehittämistoimenpiteitä sekä suunnitelmia on toteutettu.	Kulikutapaosuuksissa ei ole suuria muutoksia.
Liikenneturvallisuus	Toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin liikenneturvallisuustoimijatyön kautta.	Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä puolittunut 2018–2022. Toimijatyötä jatkettu.
Liikenteen ympäristövaikutukset	Kestävän liikkumisen toimenpiteet ovat toteutuneet osittain.	Päästöt hieman vähentyneet, kulikutapaosuudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia.
Kajaanin kaupungin liikennejärjestelmäsuunnittelu	Kajaanin liikennejärjestelmäsuunnitelma on julkaistu 2021.	

 Toimenpiteet / tavoite edistyneet hyvin

 Toimenpiteet edenneet vain hieman / tavoite ei juurikaan edistynyt

 Toimenpiteitä ei toteutettu ollenkaan / tavoite kehittynyt päinvastaiseen suuntaan

3) Toimenpidekohtaiset koonnit

Maantiet ja radat

Valtatie 5

Tavoitetila: Valtatie 5 palvelee elinkeinoelämän kuljetuksia kilpailukykyisesti sekä mahdollistaa arjen sujuvan ja turvallisen liikkumisen

Toimenpiteiden toteutuminen: ▲
Tavoitetilan toteutuminen: ▲

Määritetyt toimenpiteet:

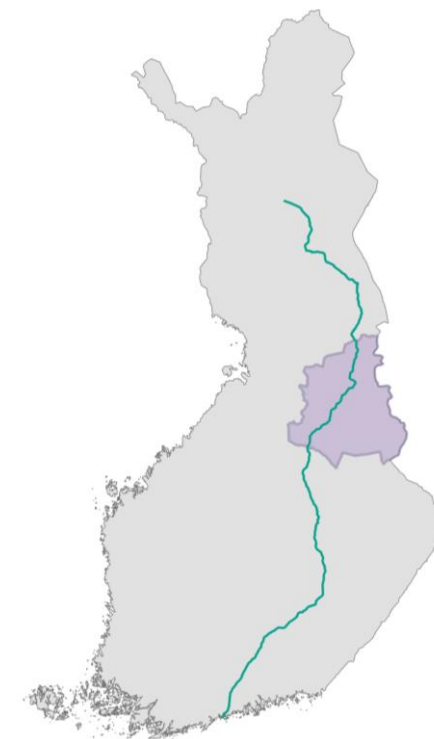
- Vaikuttaminen Kainuun alueen parannushankkeiden toteutumiseen valtakunnan tasolla
- Edunvalvonnallinen yhteistyö naapurimaakuntien kanssa liikenteellisten pullonkaulojen poistamiseksi valtatieen muilta osin

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023:

- Vt 5 Mikkeli–Juva tiehanke on valmistunut vuonna 2022.
- Vt 5 Kajaani–Kuusamo [kehittämisselvitys](#) on valmistunut vuonna 2023.
- Suomussalmen pohjoisosaan on valmistunut uusi Alasalmen silta vuonna 2023.

Näkymät 2024 ->:

- Vt 5 Hurus–Hietanen tiehanke valmistuu vuonna 2024.
- Vt 5 Savilahden silta on valtion väyläverkon investointiohjelmassa 2025–2032
- Vt 5 Hietanen–Pitkäjärvi yleissuunnitelma on ajantasaistettava ennen tiesuunnittelun aloittamista.
- Vt 5 Siilinjärvi–Pöljä–Alapitkä yleissuunnitelma valmistuu vuonna 2024
- Vt 5 Valkeinen–Taipale tiesuunnitelma valmistuu vuonna 2024, mukana väyläverkon suunnitteluohjelmassa 2024–2027.
- Vt 5 Leppävirta–Kuopio on Orpon hallitusohjelmaan kirjatussa liikenteen investointiohjelmassa, tiesuunnitelmien hyväksymiskäsittely syksyllä 2024.
- Maakuntien yhteinen [viitoskäytävähanke](#) on toteutettu vuosina 2021–2024.

Savon rata

Tavoitetila: Savon rata tarjoaa kasvavalle raideliikenteelle nopeutuvan ja sujuvan yhteyden Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä Pohjanmaan radalle rinnakkaisena raideyhteytenä

Toimenpiteiden toteutuminen: ●

Tavoitetilan toteutuminen: ▲

Määritetyt toimenpiteet:

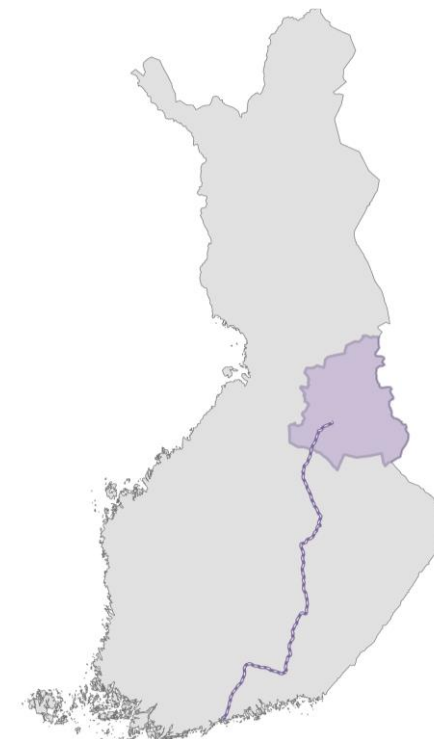
- Vaikuttaminen siihen, että Savon radan kehittäminen nopeaksi itäradaksi nousee seuraavaksi pitkäjänteiseksi ratahankkeeksi ja mukaan seuraavan hallituksen liikennepolitiikkaan
- Edunvalvonnallinen yhteistyö naapurimaakuntien kanssa junaliikenteen nopeuttamiseksi ja radan kantavuuden nostamiseksi 25 tn akselipainon tavarajunille

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023:

- Kainuun, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakuntien liittojen teettämä Kouvola–Kajaani-rataosan nopeudennostaselvitys valmistui vuonna 2021.
- Savon ja Karjalan ratoihin liittyvä Itärata Oy-hankeyhtiö perustettiin 2022.
- Väyläviraston Kouvola–Kuopio-radon peruskorjaus- ja kehittämistarpeiden selvitys ja hankearviointi valmistuivat vuonna 2023.

Näkymät 2024 ->:

- Kuopion ratapihan parantaminen valmistuu vuonna 2024.
- Savon rata välillä Kouvola-Kuopio nopeuden ja kapasiteetin noston suunnittelu, valtion TA:ssa 2024.
- Savon rata välillä Iisalmi-Kontiomäki, jatkosuunnittelu, on mukana Väyläviraston suunnitteluohjelmassa 2024–2027.
- Iisalmi-Kontiomäki välityskyvyn parantaminen ja Kouvola–Kuopio matka-aikojen lyhentäminen ovat väyläverkon investointiohjelmassa 2025-2032.
- Turvalaitteiden rakentaminen Pieksämäen ratapihalle väyläverkon investointiohjelmassa 2025-2032.
- Orpon hallitusohjelmaan kirjatussa liikenteen investointiohjelmassa on esitetty 50 M€ Savon radalle.

Valtatie 22, valtatie 6 ja kantatie 89

Tavoitetilat: Valtatie 22 palvelee elinkeinoelämän kuljetuksia kilpailukykyisesti sekä mahdollistaa arjen sujuvan ja turvallisen liikkumisen. Kantatie 89 palvelee kansainvälisiä elinkeinoelämän kuljetuksia kilpailukykyisesti. Barentsin alueen luonnon- ja energiavarojen käytön sekä yhteistyön ja liikennejärjestelmän kehittäminen

Toimenpiteiden toteutuminen: ▲

Tavoitetilan toteutuminen: ▲

Määritetyt toimenpiteet:

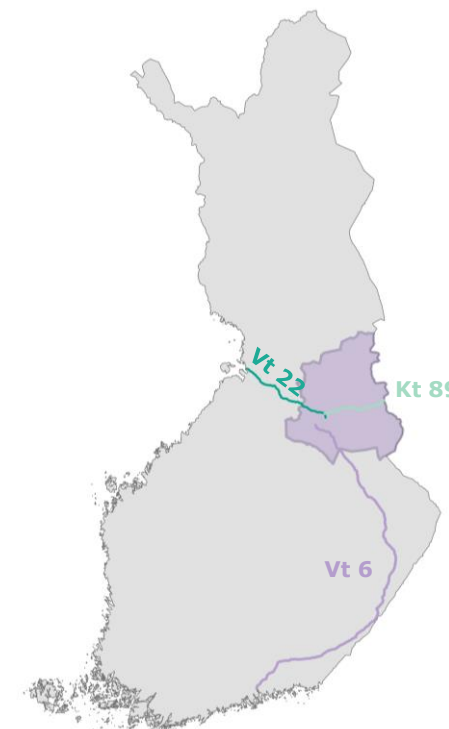
- Valtatietä 22 kehitetään ensi vaiheessa vuonna 2011 laaditun suunnitelman vaihtoehdon A0 pohjalta nykyiselle paikalleen. Maakuntakaavoituksessa Oulunjärven maisematiehen varaudutaan yhteystarvemerkinnällä.
- Tavoitellaan valtatie 22 tienumeron muutosta valtatieksi 6 ja kantatie 89 tieluokan nostoa valtatieksi.
- NiiKa-kehitysvyöhykkeen yhteisen toimenpideohjelman laatiminen (priorisoidaan ja aikataulutetaan tärkeimmät kehittämistoimenpiteet), brändin rakentaminen sekä saavutettavuustarkastelun laatiminen elinkeinoelämän kilpailukykyyn, kuljetusten ja matkailun näkökulmista.

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023:

- [Välin Oulu-Kajaani parantamisen esiselvitys](#) on valmistunut vuonna 2021.
- Oulunjärven maisematie on Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitettuna tieliikenteen yhteystarpeena.
- Väylävirasto on laatinut LVM:n toimeksiannosta [toiminnallisen luokan tarkastelun](#), jonka yhteydessä todettu, ettei kantatie 89 tieluokan muutokselle ole edellytyksiä.

Näkymät 2024 ->:

- Vt 22 kehittämisselvitys valmistuu vuonna 2024. Vt 22 ei ole mukana Väyläviraston suunnitteluohjelmassa 2024–2027 tai investointiohjelmassa 2024–2031.
- Käynnistynyt Norjan, Ruotsin ja Suomen välinen yhteishanke ([NEW NORTH – Transport, Logistics and Security of Supply](#)), jonka yhteydessä käydään kattavasti läpi Vt 6 ja Vt 22 muodostaman kehittämisselvityksen potentiaalia ja toimenpidetarpeita.

Toimenpiteiden toteutuminen: ●

Tavoitetilan toteutuminen: ●

Vartius–Kontiomäki–Ylivieska-ratayhteydet sekä Oulun että Iisalmen kautta

Tavoitetila: Ratayhteydet mahdollistavat elinkeinoelämän kuljetukset Vartiuksen raja-asemalta Kokkolan satamaan

Määritetyt toimenpiteet:

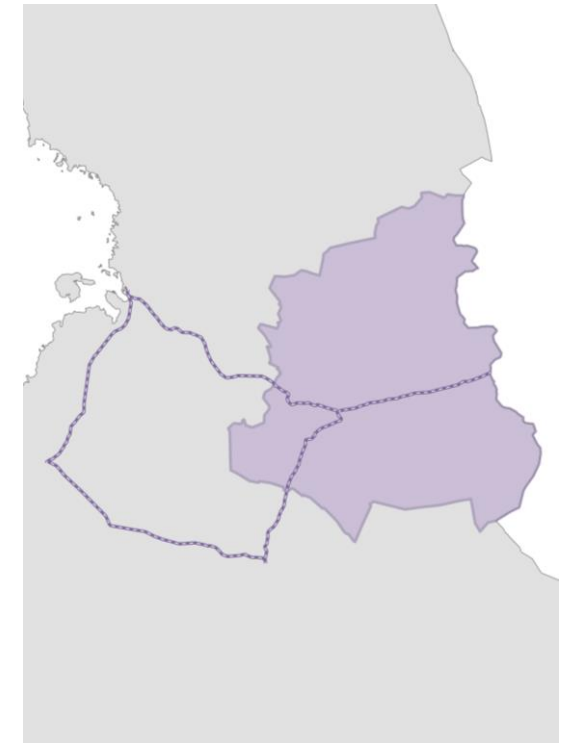
- Seurataan aktiivisesti käynnissä olevaa suunnittelua
- Iisalmi–Ylivieska sähköistys ylismaakunnallinen edunvalvonta-asia

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023:

- Iisalmi–Ylivieska-radon sähköistys valmistui tammi-helmikuun vaihteessa 2024.
- Oulun Oritkarin kolmioraide valmistui vuonna 2023.
- Utajärven, Niskan, Liminpuron ja Kuusikkoniemen (Paltamo) liikennepaikat valmistuivat vuonna 2023.
- Kontiomäki–Vartius-radalla on parannettu tasoristeysturvallisuutta (ARO 1/05 Ristijärvi, ARO 2/07 Kuhmo).

Näkymät 2024 ->:

- Savon rata välillä Iisalmi-Kontiomäki, jatkosuunnittelu, on mukana Väyläviraston suunnitteluohjelmassa 2024–2027.
- Iisalmi-Kontiomäki välityskyvyn parantaminen on valtion väyläverkon investointiohjelmassa 2025-2032.

Tavoitetila: Kainuun tieverkon korjausvelka saadaan hallintaan, tieverkko mahdollistaa tehokkaat kuljetukset sekä turvallisen liikkumisen

Toimenpiteiden toteutuminen:

Tavoitetilan toteutuminen:

Maakunnan sisäinen liikenneverkko 1/2

Määritetyt toimenpiteet:

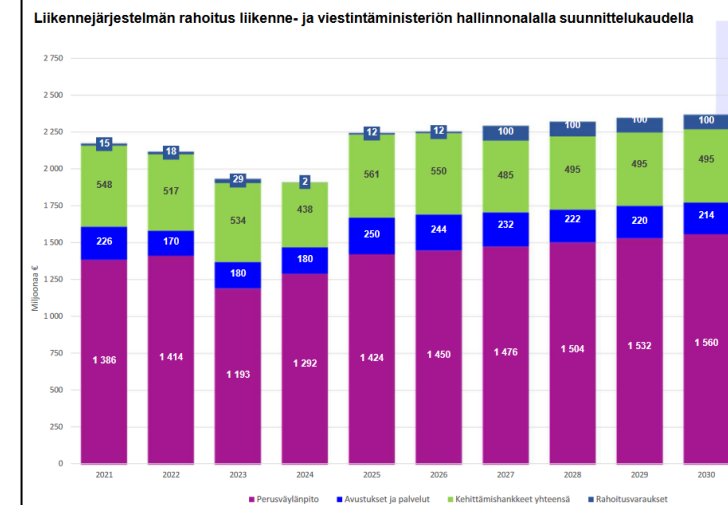
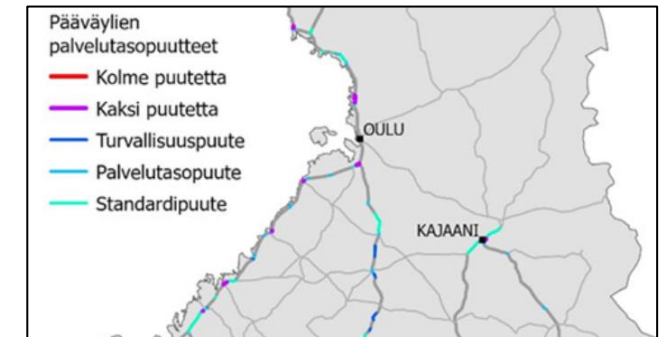
- Tienpidon rahoitustason nosto
- Kaivos- ja metsäteollisuushankkeiden logistiikkaa tukevien toimien priorisointi
- Selvitetään alemman tieverkon kunnostustarpeet
- Päälystystöiden yhteydessä toteutettavilla piennarlevityksillä parannetaan jalankulun ja pyöräilyn toimintaedellytyksiä.
- Tieverkon kunnossapitoluokitusta tarkistetaan tarpeen mukaan

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023:

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on toteuttanut parantamistoimia käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa. Tieverkon tilanne on mennyt huonompaan suuntaan.

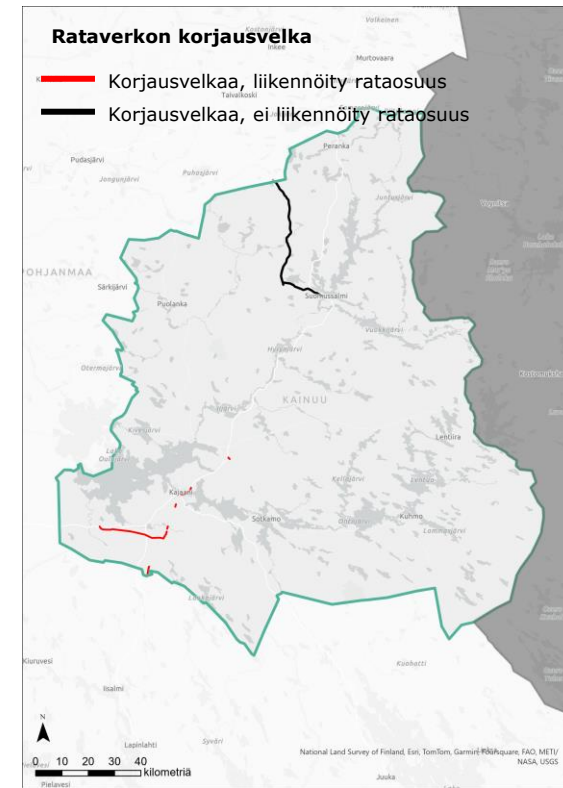
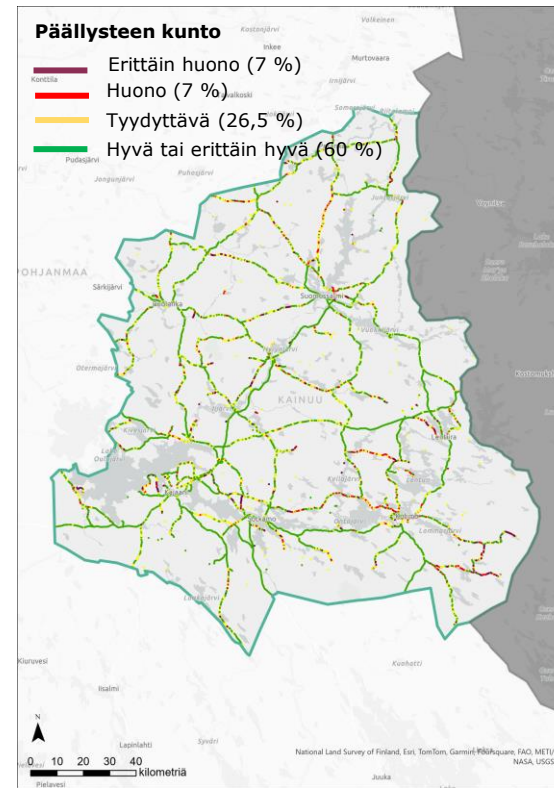
Näkymät 2024 ->:

- Tienpidon rahoitus on hieman vähentynyt vuodesta 2018. Liikenne 12-suunnitelmaan on kirjattu, että Perusväylänpidon rahoituksen vuosittainen taso on noin 1,4 mrd. euroa vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi kaikkien väylämuotojen hoidossa ja korjauksissa huomioidaan vuodesta 2025 alkaen yleinen kustannustason nousu.
- Kainuussa on pääväylillä standardipuutteita (Traficom tilannekuva). POP-ELY:n vastuualueella on päätieverkon kehittämistarpeita yht. 110 milj. € (2024-2035)
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on tarkastellut alemman tieverkon korjaustarpeita mm. [Raakapuu- ja tuulivoimakuljetukset alemmalla maantieverkolla](#) -selvityksessä.

Maakunnan sisäinen liikenneverkko 2/2

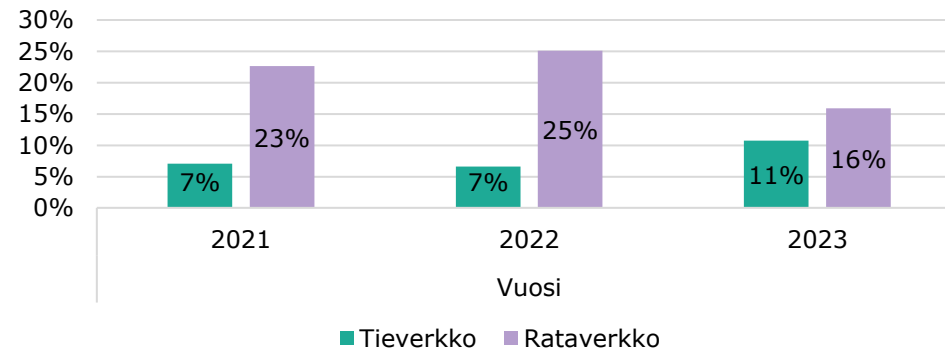
- Kainuun maantieverkolla korjausvelkaa 515 km (Väylävirasto, 2023)
- Korjausvelan osuus maakunnan tieverkon pituudesta 11 % (vrt. 7 % vuonna 2021)
- Huonokuntoisen tieverkon osuus koko maakunnan tieverkosta 7 % (päällysteen kunto erittäin huono tai huono)
- Korjausvelkaa rataverkolla 99 km
- Kainuun alueella 16 maantiesiltaa ja 4 rautatiesiltaa, joissa korjausvelkaa (2023)

Tieverkon korjausvelka, 2023

luokka	lukumäärä (tiet)	pituus (km)	osuus
vt	4	12	2 %
kt	4	22	4 %
st	14	153	30 %
yt	117	329	64 %
yht.	139	515	

Korjausvelan (km) osuus tie- ja rataverkosta

Korjausvelan muutos 2021-2023

- Tieverkko +51 %
- Rataverkko -30 %

Kajaani-Sotkamo -yhteysväli

Toimenpiteiden toteutuminen:
Tavoitetilan toteutuminen:

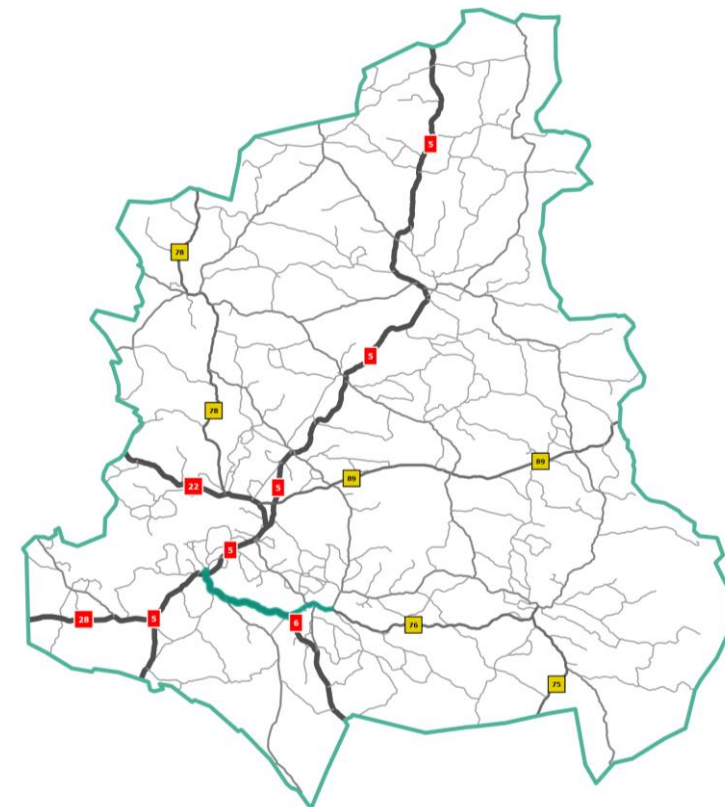
Tavoitetila: Kajaanin ja Sotkamon välille muodostetaan kasvuvyöhyke

Määritetyt toimenpiteet:

- Valtatien 6 ja kantatien 76 liikennöitävyyden ja sujuvuuden parantaminen mm. ohituskaistoin ja tievalaistuksella
- Vapaa-ajan reittimuotoinen yhteys Kajaanin seudun kuntakeskusten välille

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024->:

- Traficom tilannekuvan mukaan yhteysvälillä on turvallisuuspuutteita.
- Tievalaistus on valmistunut koko yhteysvälille vuonna 2023.
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on lainvoimainen. Yhteysvälillä ollut ohjeellinen ulkoilureitti tarkistettiin ja sijoitettiin maantien yhteyteen.

Toimenpiteiden toteutuminen: ●

Tavoitetilan toteutuminen: ●

Kontiomäki–Ämmänsaari rataosan perusparannus, Ylä-Kainuun raakapuuterminaali sekä Hyrynsalmen kuormauspaikan korjausinvestointi

Tavoitetila: Tehokas raakapuuterminaali, jota palvelee toimiva ja kustannustehokas ratayhteys

Määritetyt toimenpiteet:

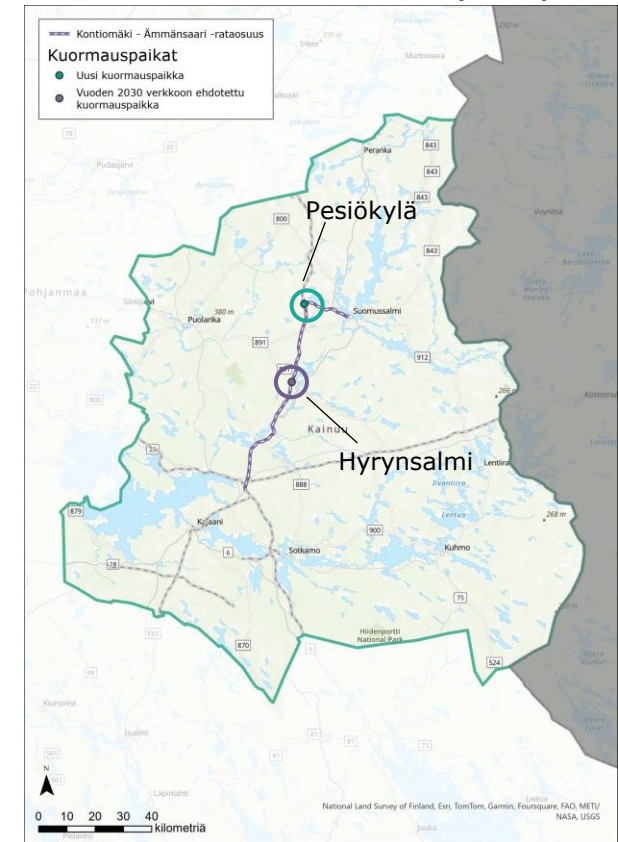
- Päällysrakenteen ja kiskotuksen uusiminen ym. ratatyöt
- Hyrynsalmen kuormauspaikan korjausinvestointi
- Raakapuuterminaalin toteuttaminen

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023

- Kontiomäki–Pesiökylä-radan perusparannuksen hankekokonaisuus toteutetaan vuosina 2021–2024. Pesiökylään on valmistunut uusi raakapuuterminaali vuonna 2023.
- Hyrynsalmen liikennepaikka on kunnostettu samassa hankekokonaisuudessa.

Näkymät 2024 ->:

- [Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne ja tulevaisuuskuva \(Väylävirasto, 2022\)](#): Kainuussa nykyiset kuormauspaikat sisältyvät vuoden 2030 verkkoon Ämmänsaarta ja Paltamoja lukuun ottamatta (syytä vähäinen käyttö). Vaalan Nuojuaan toteutetaan uusi kuormauspaikka, lisäksi Ämmänsaaren kuormauspaikka korvataan Pesiökylään toteutettavalla uudella kuormauspaikalla.
- Kontiomäki–Vuokatti-rataosuuden sähköistykseen toteutettavuus ja kustannukset suositellaan raportissa selvittämään.

Toimenpiteiden toteutuminen: ●

Tavoitetilan toteutuminen: ●

Muut elinkeinoelämän kannalta tärkeät hankkeet

Tavoitetila: Edistetään elinkeinoelämän toimintaa ja investointeja tukevia liikennehankkeita

Määritetyt toimenpiteet:

- KaiCell Fibers biotuotetehtaan raide- ja maantieliikennejärjestelyt
- Terrafame kaivosalueen yleisen liikenteen järjestelyt Lahnasjärvi–Sotkamo-välillä
- Sotkamo Silver Oy:n kaivostoiminnan edellyttämät tienparantamistoimenpiteet, yt 9005 välillä Tipasoja–Kissaniemi

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

- KaiCell Fibers:n ympäristölupa on lainvoimainen. Tehtaan liikennöintiin liittyvien maantie- ja raideliikenteen yhteyksien suunnitelmavalmius on hyvä. Kuusikkoniemen liikennepaikka on valmistunut vuonna 2023 (mahdollistaa pistoraitteen tehdasalueelle).
- Terrafamen kaivosalueelle kulkevia liikenneyhteyksiä on parannettu.
- Sotkamo Silverille johtava maantie 9005 on osittain parannettu. Loppuosan parantamisen rakentamissuunnitelma on valmis.
- Mt 912 siirto Kuhmo Oy:n kohdalla on valmistunut vuonna 2023.
- ELY-keskuksen toteuttamissa parantamishankkeissa on ollut mukana myös muita elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantavia hankkeita.
- Muita toteutuneita hankkeita: Vuokatti-Kontiomäki-radon perusparannus valmistui vuonna 2022. Vartiuksen rajanylityspaikan kehittämistyöt valmistuivat vuonna 2021.
- Kt 75 kunnan raja – Rastinkylä tiesuunnitelma on valmis ja rakentamissuunnitelman laatiminen käynnissä.

3) Toimenpidekohtaiset koonnit

Liikennepalvelut sekä kävely ja pyöräily

Toimenpiteiden toteutuminen:

Tavoitetilan toteutuminen:

Juna- ja lentoyhteyksien säilyttäminen ja parantaminen

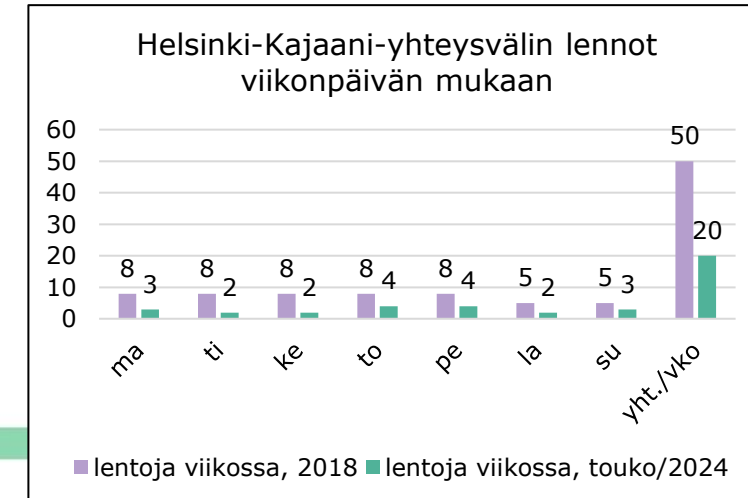
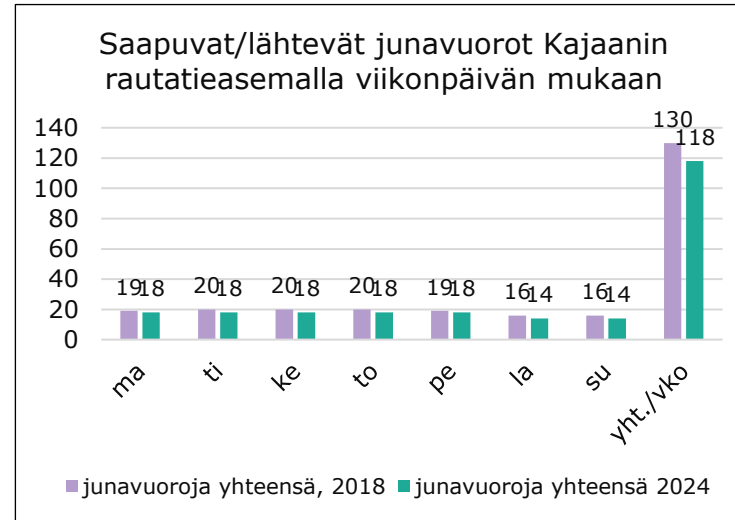
Tavoitetila: Junayhteydet Oulun ja Helsingin suuntiin sekä lentoyhteydet Helsinkiin mahdollistavat kainuulaisten liikkumisen sekä alueelle tulevan matkailun. Pienlentokentät palvelevat harrasteilmailun ja matkailun tarpeita

Määritetyt toimenpiteet:

- Vaikuttaminen tarvittaessa nykyisen liikenteen ja infrastruktuurin säilymiseen sekä aikataulujen parantamiseen
- Kuhmon lentokentän kehittäminen kohti modernia pienkenttää

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

- Välillä Helsinki-Kajaani on yksi junaliikenteen vuoropari vähemmän vuoden 2018 tilanteeseen nähden. Lentoliikenteen osalta 3 lähtö- ja saapumisaikaa/suunta reitillä Hki-Kajaani-Hki (yhteensä 22 lentoa/vko), lähtöjen määrää vähennetty vuoteen 2018 verrattuna (vuonna 2018 reitillä viikossa 5 lähtö- ja saapumisaikaa/suunta ja yhteensä 50 lentoa/vko). Uuden ostoliikennekauden (toukokuu 2024 ->) myötä esim. lento Helsingistä saapuu Kajaaniin aamuyöllä, ja palaa varhain maanantaiaamuna Helsinkiin.
  - *Lento mahdollistaa lähdön eri työasioille pääkaupunkiseudulle sekä jatkolennot ulkomaille Helsinki-Vantaalta aamulla lähtevillä Finnairin lennoilla, sekä myöhäisen viikonloppupaluun Helsinkiin myöhään illalla saapuvilta päivän viimeisiltä ulkomaan lennoilta.*
- Toukokuusta lähtien reitillä on yhteensä 20 lentoa/vko.
- Valtion ostoliikenne Helsinki-Kajaani lentoreitillä jatkuu maaliskuun 2026 loppuun asti. Sopimuksessa on kahden vuoden optio (edellyttää kuntarahoitusta). Yhteysväliä liikennöi Finnair, mikä mahdollistaa jatkoyhteydet samalle lipulle.
- Kuhmon pienlentokentän päällyste puuttuu edelleen.

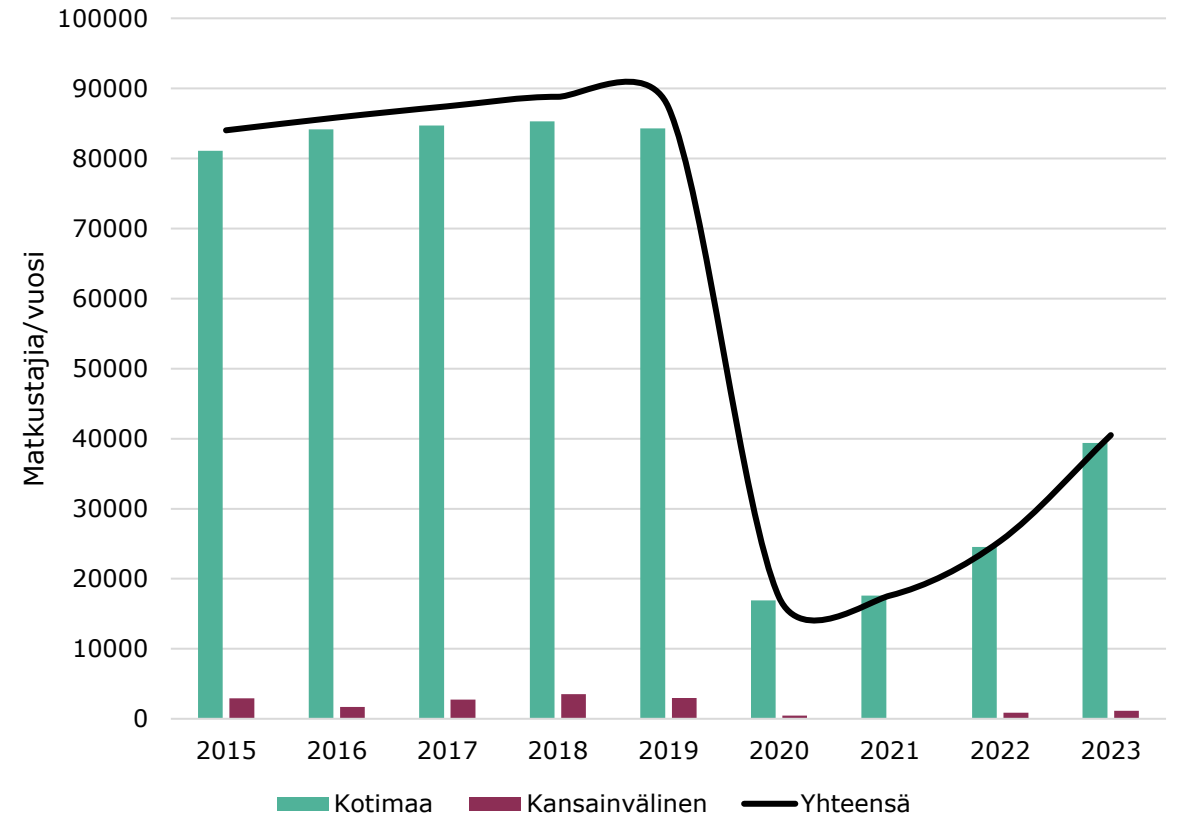

Juna- ja lentoliikenteen matkustajamäärät

Matkustajamäärät rataosittain

Matkustajamäärät Kajaanin lentoasemalla

Matkaketjujen kehittäminen liikenteen solmupisteistä kuntakeskuksiin ja matkailualueille

Tavoitetila: Sujuvat matkaketjut

Määritetyt toimenpiteet:

- Suunnitellaan ja toteutetaan matkaketjupilotti, jolla parannetaan yhteyksiä lentoaseman, Kajaanin matkakeskuksen ja kuntakeskusten välillä
- Selvitetään mahdollisuudet laajentaa Kajaanin matkakeskuksen kaltaisen informaatiojärjestelmä kattamaan Kainuun kuntakeskukset
- Edistetään liikkuminen palveluna -kokeiluja
- Edistetään matkaketjujen toimivuutta sähköisten, hyväksi havaittujen palveluiden avulla

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

- Kajaanin matkakeskuksessa on käytössä Fintrafficin [Matkamonitori-pysäkinäyttö](#). Palvelua on esitelty kunnille ja se on käytössä ainakin Sotkamon linja-autoaseman yhteydessä.
- Sähköiset palvelut ovat kehittyneet: esimerkiksi Matkahuollon Reitit ja Liput -sovelluksessa voi ostaa junan ja linja-auton yhdistävän matkaketjun liput yhdellä kertaa.
- ELY-keskus on vuodesta 2021 lähtien hankkinut liikennettä sesonkiaikaan kulkemaan Hossan kautta.

Joukkoliikenteen palvelutaso

Tavoitetila: Joukkoliikenne mahdollistaa perusliikkumisen Kainuun kuntien välillä ja liikkumispalvelut turvaavat julkisen liikenteen palveluita myös harvaan asutuille alueille

Toimenpiteiden toteutuminen:

Tavoitetilan toteutuminen:

Määritetyt toimenpiteet:

- Varmistetaan joukkoliikenneyhteydet kaikista Kainuun taajamista ja matkailukeskuksista Kajaanin rautatie- ja lentoasemille
- Kehitetään matkojen yhdistelypalvelua siten, että sillä voidaan tarjota monipuolisempia matka- ja kuljetuspalveluja

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

- Liityntäliikenne lentoasemalle on lakannut. Taajamista ja matkailukeskuksista on linja-autoyhteyksiä Kajaanin rautatieasemalle ja yhteydet ovat hieman parantuneet vuodesta 2018.
- ELY-keskuksen Kainuun alueelle hankkiman linja-autoliikenteen määrä on kasvanut 24 % (2018 1,02 milj. km; 2023 1,26 milj. km). Liikenteessä tehtyjen matkojen (pl. peruskoululaisten koulumatkat) määrä on kasvanut 30 % (2018 n. 71 000 matkaa, 2023 n. 92 000 matkaa). Suhteutettuna liikenteen määrään (matkat/ajettu kilometri) kasvua on 5 %. Kainuun alueen liikennöintisopimusten hinta oli vuonna 2018 n. 1,60 milj. € ja vuonna 2023 n. 1,57 milj. €. Liikennettä on saatu tehostettua palvelutaso- ja linjastosuunnittelulla. Liikenteestä maksettava hinta kilometriä kohden on laskenut 21 % (2018 1,58 €/km, 2023 1,24 €/km).
- Kainuun seudullisen linjaliikenteen reitti-/vuorotarjonta (sis. kauko-/maakunnan ulkopuolisen liikenteen reitit Kajaanin kautta) vastaa valtakunnallisen joukkoliikennepalveluiden koontikannan tietojen mukaan pääpiirteissään joukkoliikenteen palvelutaso- ja linjastosuunnitelman (2020) mukaisia yhteysväleille määritettyjä palvelutasotavoitteita (valtaosa linjoista liikennöi kaikkina arkipäivinä).
- Suomussalmen, Puolangan ja Oulun välinen linja-autoliikenne käynnistyy uudelleen 1.3.2024.
- ELY-keskuksen joukkoliikennerahoituksen näkymät ovat heikot. Liikenteen hankinnan kustannukset ovat nousseet ja määrärahat eivät ole nousseet. Liikenteessä on karsintapainetta/tarve saada kuntarahoitusta vuodesta 2025 alkaen.

Toimenpiteiden toteutuminen:

Tavoitetilan toteutuminen:

Tavoitetila: Kävelyn ja pyöräilyn
kulketapaosuus kuntakeskuksissa ja
niiden lähialueilla kasvaa

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen kuntakeskuksissa

Määritetyt toimenpiteet:

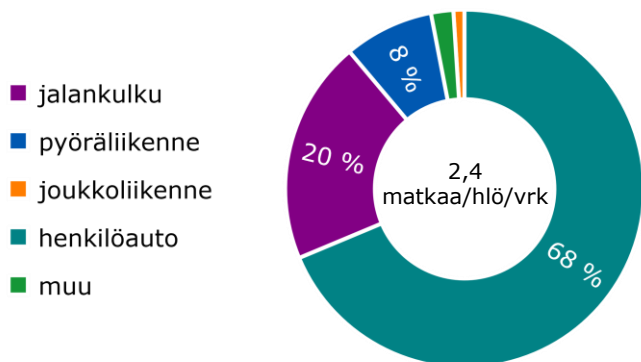
- Määritetään ja toteutetaan pyöräilyn laatukäytävät
- Poistetaan pyöräliikenneverkon epäjatkuvuuskohtia
- Määritellään ja kehitetään kuntakeskustoihin esteettömiä reittejä
- Suunnitellaan ja toteutetaan liikkumisen ohjauksen kampanja
- Tiehankkeiden suunnittelussa arvioidaan jalankulun ja pyöräliikenteen toimintaedellytykset ja tarpeet sekä mahdollisuudet niiden edistämiseen

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

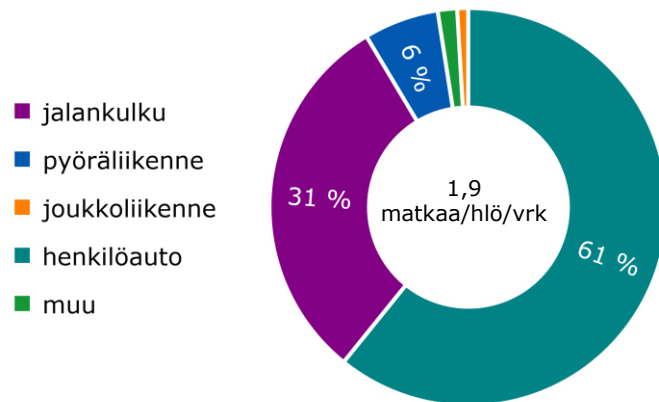
- Kajaanin pyöräverkon kehittämissuunnitelma on julkaistu 2017. Traficomien myöntämällä investointiavustuksella on toteutettu pyöräliikenteen viitoitusta sekä pyöräpysäköinnin kehittämistä sekä yksittäisten väylien kehittämistä.
- [Kajaanin kestävät matkaketjut ja LO-suunnitelma](#) sai valtionavustusta vuonna 2022.
- Toteutettu 2023 *Ikäihmisten viisaan asiointiliikkumisen ohjelma*, jossa mukana mm. Kajaani, Kuhmo, Puolanka ja Suomussalmi. Vuonna 2024 toteutetaan Pohjoisen Kainuun viisaan liikkumisen suunnitelma (yhdistetty liikenneturvallisuussuunnitelma sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma), hankkeessa mukana Suomussalmi, Hyrynsalmi, Puolanka, Paltamo, Ristijärvi ja Kuhmo. Lisäksi vuonna 2024 toteutetaan Sotkamon kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma.
- [Alueidenkäytön kehityskuva](#): Kajaani on yksi parhaita kaupunkeja kävellä ja pyöräillä.

Kuljetapaosuudet

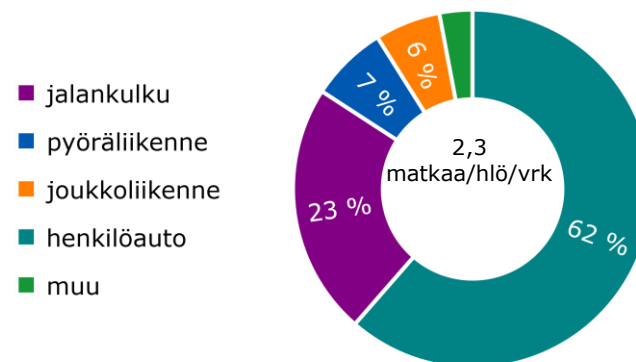
Osuus matkaluvusta, Kajaani (2021)

Osuus matkaluvusta, Kainuu (2021)

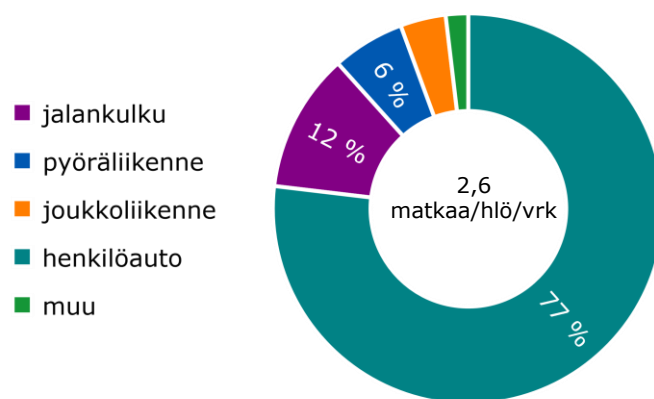
Osuus matkaluvusta, koko maa (2021)

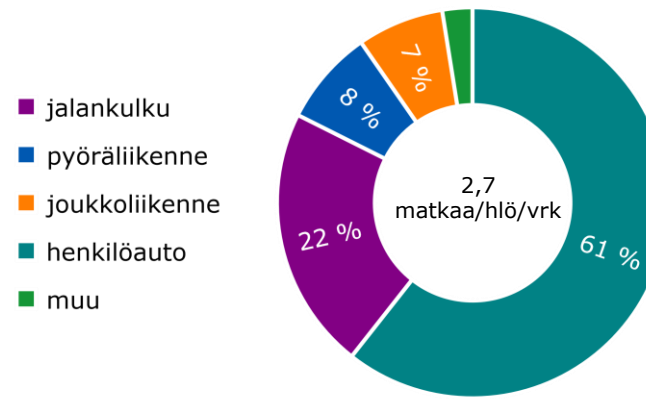
*Kestävien
kuljetusvälineiden
osuus
Kainuussa 38 %*

*HUOM! Muutokset kestävässä
kuljetusvälineiden osuudessa selittyvät jossain
määrin poikkeusvuodella (2021)
sekä alhaisilla vastausmäärillä,
joiden myötä tulokset Kainuun osalta
2016 eivät ole kovin luotettavia.*

Osuus matkaluvusta, Kainuu (2016)

Osuus matkaluvusta, koko maa (2016)

*Kestävien
kuljetusvälineiden
osuus
Kainuussa 22 %*

3) Toimenpidekohtaiset koonnit

Erillisteemat

Liikenneturvallisuus

Tavoitetila: Maakunnan liikenneturvallisuustyön jatkaminen ja liikenneonnettomuuksien määrän väheneminen

Toimenpiteiden toteutuminen: ●

Tavoitetilan toteutuminen: ●

Määritetyt toimenpiteet:

- Edistetään liikenneturvallisuutta parantavien, hyväksi havaittujen digitaalisten kokeilujen toteuttamista Kainuun alueella
- Ylläpidetään Kainuun liikenneturvallisuussuunnitelmaa
- Laaditaan Kainuun päätieverkon turvallisuusselvitys
- Säilytetään alueellisen liikenneturvallisuustyön resurssit
- Toteutetaan koulujen ympäristöjen turvallisuuskartoitukset

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024 ->:

- Tuorein suunnitelma on [Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun liikenneturvallisuustyölle 2019–2022](#). Kuuden kunnan osalta (Suomussalmi, Hyrynsalmi, Ristijärvi, Puolanka, Paltamo ja Kuhmo) laaditaan vuonna 2024 viisaan liikkumisen suunnitelma, joka sisältää kuntakohtaiset liikenneturvallisuusselvitykset. Liikenneturvallisuusstrategian mukainen, ELY-keskuksen toimesta laadittava Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien yhteinen liikenneturvallisuussuunnitelma on alustavasti ajoitettu käynnistyväksi vuonna 2025.
- Onnettomuustiedot / Poliisi (Traficom, 2023)
  - Vuosina 2019-2023 Kainuussa keskimäärin 66 tieliikenteessä loukaantunutta (80 loukaantunutta /100 000 asukasta) ja 4 kuollutta (5,9 kuollutta / 100 000 asukasta).
  - Vuosina 2018-2022 henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia yhteensä 249 (keskim. 49,8 onn./vuosi). Vuonna 2022 heva-onnettomuuksia 34 kappaletta.
- Onnettomuustiedot / Tilastokeskus (ennakkotieto 2023)
  - Vuosina 2019-2023 Kainuussa henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia yhteensä 234 kappaletta (keskim. 46,8 onn./vuosi). Tieliikenteessä loukaantuneita keskim. 57 (81 / 100 000 asukasta) ja kuolleita 4 (6 / 100 000 asukasta).
- Vuosien 2018-2022 tietojen perusteella henkilövahinkoon johtaneiden tieliikenneonnettomuuksien määrän kehitys on ollut laskeva Kainuun ja koko POP-ELY:n alueella (Kainuussa vuosien 2018-2022 välinen muutos -51 %).
- Liikenneturvallisuustyö on aktiivista ja sen tueksi on hankittu ELY-keskuksen ja kuntien yhteistyönä lisäresurssi (liikenneturvallisuustoimijahanke).

Liikenteen ympäristövaikutukset

Tavoitetila: Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden nostaminen

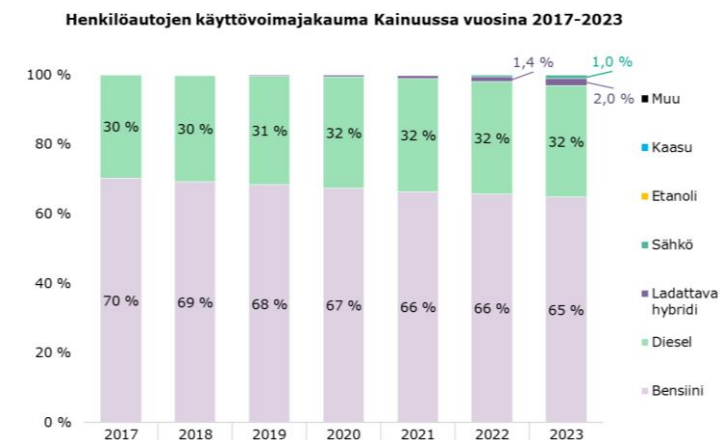
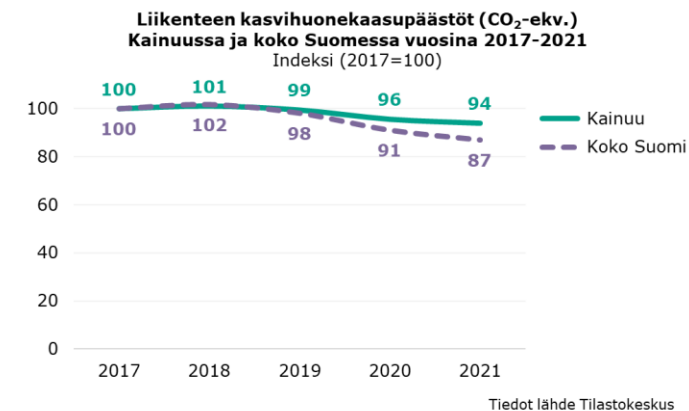
Toimenpiteiden toteutuminen: ▲
Tavoitetilan toteutuminen: ▲

Määritetyt toimenpiteet:

- Kunnat edistävät kestävästä liikkumisesta laatimalla yhteistyössä tienpidon viranomaisen kanssa kestävästä liikkumisesta suunnitelmat
- Kestävä liikkuminen huomioidaan kuntastrategioissa
- Tuetaan ja kannustetaan työpaikkoja laatimaan liikkumissuunnitelmat
- Helpotetaan kimpakyytien järjestämistä
- Tuetaan maankäytön keinoin vähäpäästöisten ajoneuvojen ja polttoaineiden käyttöä
- Mahdollistetaan sähköautojen latauspisteiden ja kaasukäyttöisten autojen tankkauspisteiden toteuttaminen

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024->:

- Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt Kainuussa ovat vähentyneet viime vuosina, mutta hieman hitaammin kuin Suomessa keskimäärin. Suurin syy on autokannan hitaampi uudistuminen puhtaisiin käyttövoimiin.
- Kestävä liikkuminen on mainittu Kajaanin kaupunginstrategiassa ja Ristijärven kuntastrategiassa.
- Biopolttoaineiden jakeluvelvoitteen valtakunnallinen alentaminen on hidastanut liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentymistä koko maassa.
- Kainuun liitto on osallistunut kestävien käyttövoimien edistämiseen liittyviin kansainvälisiin hankkeisiin.

Toimenpiteiden toteutuminen:

Tavoitetilan toteutuminen:

Kajaanin kaupungin liikennejärjestelmän suunnittelu

Tavoitetila: Kajaanin liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteet määritetään ja toteutetaan kaupungin liikennejärjestelmätyössä

Määritetyt toimenpiteet:

- Liikennejärjestelmätyön jatkaminen
- Toimintatavan tarkastelu työstä saatujen kokemusten pohjalta

Toimenpiteiden toteutuminen 2018–2023 ja näkymät 2024:

- [Kajaanin kaupungin liikennejärjestelmäsuunnitelma](#) julkaistu 2021.

4) Lähteet

- Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma, Kainuun liitto 2018 (Julkaisu B:14)
- Väyläviraston investointi- ja suunnitteluohjelma
- Väyläviraston hankesivut
- Väyläviraston avoimet paikkatietoaineistot
- Traficomin tilannekuva
- Tilastokeskuksen päästötiedot
- Traficomin ajoneuvokantatiedot
- Tilastokeskuksen ja Väyläviraston onnettomuustietokannat
- Fintrafficin koontikanta
- Henkilöliikennetutkimus 2016 & 2021
- Finavian matkustajamäärät
- Väyläviraston julkaiset rataosittaiset matkustajamäärät
- VR:n, Matkahuollon ja Finnairin aikataulutiedot